

KOMPANIYADA STRATEGIK LOYIHALARNI BOSHQARISH TIZIMI

Madiboyev Xusanboy Jamoliddin o‘g‘li
*Tashkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti,
 Biznes boshqaruvi va Logistika fakulteti
 Magistir tinglovchisi*

Abstrakt: Agile, Scrum va Kanban IT ,loyihalari uchun loyihalarni boshqarishning eng samarali usullari hisoblanadi. Agile yondashuvi moslashuvchanlik va loyiha o‘zgarishlariga tezkor javob beradi, Scrum sizga jamoaviy ish va samaradorlikni oshirishga e’tiboringizni qaratishga yordam beradi, Kanban esa ish jarayonini optimallashtirishga va vazifalarga sarflangan vaqtini qisqartirishga yordam beradi.

Loyihani boshqarish har qanday tashkilotning samarali faoliyatining asosiy elementlaridan biridir, ayniqsa tez o‘zgaruvchan biznes muhiti va raqobat sharoitida. Juhon amaliyotida loyihalarni boshqarish ko‘p yillar davomida faol qo‘llanilmoqda va ko‘plab kompaniya va tashkilotlar faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Juhon amaliyotida loyihalarni boshqarishning o‘ziga xos xususiyatlaridan biri loyiha yoki tashkilot doirasida muayyan loyiha yoki vazifa uchun eng samarali yondashuvni tanlash imkonini beruvchi turli metodologiya va yondashuvlardan foydalanish qobiliyatidir.

Hozirgi vaqtida loyihalarni boshqarish yangi metodologiya va texnologiyalarning paydo bo‘lishi tufayli rivojlanish va takomillashtirishda davom etmoqda. Bundan tashqari, juhon amaliyotida loyiha boshqaruvi turli sohalarda, jumladan, IT, qurilish, ishlab chiqarish, marketing va boshqa ko‘plab sohalarda keng qo‘llanilmoqda, bu uning zamonaviy dunyoda ahamiyati va dolzarbligini ko‘rsatadi.

Loyihani boshqarish - bu aniq natijalarga erishish uchun loyiha ishlarini rejorashtirish, tashkil etish, boshqarish va nazorat qilish jarayoni. Bu korxonalar uchun mehnat unumdarligini oshirish, tannarxni kamaytirish va ish sifatini yaxshilashda muhim vosita hisoblanadi. Loyihani boshqarish, shuningdek, loyihani amalga oshirish vaqtini nazorat qilish va xavflarni minimallashtirish imkonini beradi. Loyiha

boshqaruvi IT-loyihalarida ayniqsa muhimdir, chunki bu sohada natijaga ta'sir qiluvchi ko'plab omillar mavjud. Bu sizga jamoaviy ishlarni boshqarish, jarayonlarni optimallashtirish, xavflarni boshqarish va loyihalarni o'z vaqtida va byudjetda saqlash imkonini beradi.

IT-loyihalari yuqori sifat standartlariga javob berishi kerak, shuning uchun bugungi kunda ko'plab muvaffaqiyatli kompaniyalar loyihalarni boshqarish tizimisiz qila olmaydi. Bunday tizimdan foydalanish loyiha bilan bog'liq xato va muammolarni aniqlash va bartaraf etishga, ularning oldini olish bo'yicha o'z vaqtida choralar ko'rishga yordam beradi.

Shunday qilib, loyihalarni boshqarish IT sohasidagi biznes maqsadlariga erishish uchun zarur vosita bo'lib, jamoaning sifati va samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Loyihaning hayot aylanishi - bu loyihaning bosqichlari yoki bosqichlari ketma-ketligi. Loyihaning umumiy hayot tsiklida quyidagi bosqichlarni ajratish mumkin:

1. Loyihani boshlash (bosplash bosqichi)

Loyihaning ushbu bosqichi loyihaning maqsad va vazifalarini baholaydi, uning ko'lамини belgilaydi va loyiha va biznes strategiyasi o'rtasidagi aloqalarni o'rnatadi.

Xorijiy IT amaliyotiga misollar:

- Google mobil qurilmalar uchun yanada ochiq va moslashuvchan platformani taklif qilish maqsadida 2003 yilda Android loyihasini ishga tushirgan.

- Apple o'z iste'molchilari uchun innovatsion mobil telefon yaratish maqsadida 2005 yilda iPhone loyihasini ishga tushirgan.

2. Loyihani rejalashtirish (Rejalashtirish bosqichi)

Loyihaning ushbu bosqichi loyiha rejasini ishlab chiqish, uni baholash va tasdiqlash, loyiha jamoasi ichida aniq rol va mas'uliyatni belgilashni o'z ichiga oladi.

Xorijiy IT amaliyotiga misollar:

- Amazon har bir loyiha uchun batafsil rejalashtirishni amalga oshiradi, jumladan rejalashtirilgan vaqt va byudjet, texnologiya, resurslardan foydalanish va hokazo.

International Conference on Education and Innovation

- Microsoft mahsulot dizayni, ishlab chiqish, sinovdan o'tkazish va chiqarishni o'z ichiga olgan ish jadvali va loyiha kalendarini ishlab chiqadi.

3. Loyihani amalga oshirish (bajarish bosqichi)

Loyihaning ushbu bosqichida loyiha jamoasi mahsulotni yaratish, loyiha rejasiga muvofiq vazifalarni bajarish va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni aniqlash va tuzatish ustida ishlay boshlaydi.

Xorijiy IT amaliyotiga misollar:

- Facebook o'z mahsulotlarini prototiplash va Facebook ilovasi, API va boshqalar kabi sinovdan boshladi.

- Google yangi mahsulotlar, asosiy yangilanishlar va boshqalar ustida ishlaydigan ishlab chiqish guruhlari bilan loyihalarni amalga oshiradi.

4. Monitoring va nazorat bosqichi (Monitoring va nazorat bosqichi)

Ushbu bosqichda loyiha rejasiga muvofiqligini ta'minlash, muammolar va xavflarni aniqlash uchun loyihaning amalga oshirilishi monitoring qilinadi.

Xorijiy IT amaliyotiga misollar:

- Netflix real vaqt rejimida loyihalarni kuzatish va boshqarish imkonini beruvchi loyihalarni boshqarish tizimidan foydalanadi.

- Apple loyiha hayotiy tsiklining turli bosqichlarida xavfni o'lchash va boshqarish uchun ishslash ko'rsatkichlaridan foydalanadi.

5. Yopilish bosqichi

Loyihaning ushbu bosqichida mahsulotni yaratish va uni mijozga etkazib berishni yakunlash, shuningdek, loyiha natijalarini baholash va loyiha jarayonlarini takomillashtirish imkoniyatlarini aniqlash kerak.

Xorijiy IT amaliyotiga misollar:

- Microsoft loyihaning kuchli va zaif tomonlarini topish va loyiha jarayonlarini takomillashtirish bo'yicha xulosalar chiqarish uchun loyiha hayot tsiklining har bir bosqichi oxirida loyihani baholaydi.

- Google asosiy ko'rsatkichlar, xavflar, loyiha ta'sir omillari va boshqalarni o'z ichiga olgan loyiha auditini o'tkazadi.

International Conference on Education and Innovation

Loyihani ishlab chiqish jarayoni loyiha kontseptsiyasini ishlab chiqish, rejalashtirish, amalga oshirish va ishga tushirishni o'z ichiga olgan bosqichlar ketma-ketligidir. Keling, har bir qadamni batafsil ko'rib chiqaylik.

- a). Loyiha kontseptsiyasini ishlab chiqish. Ushbu bosqichda loyihaning maqsadlari, uning asosiy talablari va g'oyalari aniqlanadi. Loyiha kontseptsiyasi buyurtmachi bilan muhokama qilinadi va loyihani ishga tushirish to'g'risida qaror qabul qilinadi;
- b). Loyihani rejalashtirish. Ushbu bosqichda har bir guruh a'zosining byudjeti, muddatlari, vazifalari va mas'uliyatini o'z ichiga olgan batafsil loyiha rejasি ishlab chiqiladi;
- c). Talablarni tahlil qilish. Ushbu bosqichda loyiha uchun funksional va funksional bo'limgan talablar aniqlanadi. Loyihani ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qiladigan barcha talablar ro'yxati tuziladi;
- d). Dizayn. Ushbu bosqichda belgilangan talablar doirasida asosiy kontseptual yechimlar ishlab chiqiladi. Tegishli texnologiyalar va yechimlar tanlanadi, loyiha arxitekturasi ishlab chiqiladi va dizayn yaratiladi;
- e). Rivojlanish va sinov. Ushbu bosqichda loyihani haqiqiy ishlab chiqish va uning asosiy funktsiyalarini sinovdan o'tkazish amalga oshiriladi. Loyiha kodi ishlab chiqilgan reja va dizayn asosida tuziladi;
- f). Chiqarish. Ushbu bosqichda loyiha serverlarga joylashtiriladi. Ushbu bosqichda butun tizimning to'g'ri ishlashi va ma'lumotlar manipulyatsiyasi tekshiriladi, ammo barcha testlar vaqtinchalik serverda amalga oshiriladi;
- g). Loyihani ishga tushiring. Ushbu bosqichda dasturiy ta'minot o'rnatiladi va loyiha ishchi muhitda ishga tushiriladi;
- h). Doimiy qo'llab-quvvatlash va texnik xizmat ko'rsatish. Ushbu bosqichda loyihaning amalga oshirilishi monitoring qilinadi va uni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish amalga oshiriladi. Yangi xususiyatlar qo'shiladi yoki mavjud muammolar tuzatiladi.

International Conference on Education and Innovation

Ushbu bosqichlarning har biri loyihaning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun muhim va aniq va o'z vaqtida bajarilishi kerak.

Offshore IT loyihalari samaradorlikni oshirish va loyihalarni muvaffaqiyatli yakunlash uchun turli yondashuvlar va vositalardan foydalanadi. Keling, ulardan ba'zilarini ko'rib chiqaylik.

1. Agile metodologiyalari

Agile metodologiyalari IT sohasida loyihalarni boshqarishga keng tarqalgan yondashuv hisoblanadi. Ular talablarning o'zgaruvchanligi va o'zgarishlarga tez javob berish qobiliyatiga yo'naltirilgan dasturiy ta'minotni tez ishlab chiqish va yetkazib berishga asoslangan. Ba'zi keng tarqalgan Agile metodologiyalariga Scrum, Kanban va Extreme Programming (XP) kiradi.

2. DevOps

DevOps - bu dasturiy ta'minotni tezkor ishlab chiqish, sinovdan o'tkazish va ishlab chiqarish muhitiga etkazib berish uchun ishlab chiqish guruhi va IT operatsiyalari guruhini birlashtirish amaliyotidir. DevOps joylashtirish va monitoring jarayonlarini avtomatlashtirish hamda dastur komponentlaridagi nosozliklarni bartaraf etish uchun vositalar va usullarni taqdim etadi.

3. Bulutli texnologiyalar

Bulutli texnologiyalar ilovalarni tezroq ishlab chiqish va yetkazib berish, shuningdek, infratuzilma xarajatlarini kamaytirish imkonini beradi. Amazon Web Services (AWS), Microsoft Azure va Google Cloud Platform kabi platformalar ishlab chiquvchilarga bulutda ilovalarni yaratish, sinovdan o'tkazish va o'rnatish, shuningdek, xavfsizlik va kengayish uchun tayyor bo'limgan xizmatlar va vositalarga kirish imkonini beradi.

4. Sun'iy intellekt (AI) va Machine Learning (ML)

AI va ML ITning turli sohalarida, jumladan, dasturiy ta'minotni ishlab chiqishda tobora ommalashib bormoqda. Ushbu texnologiyalar ishlab chiqish jarayonlarini tezlashtirish, mahsulot sifati va yetkazib berish imkoniyatini yaxshilash va muntazam vazifalarni avtomatlashtirish imkonini beradi.

International Conference on Education and Innovation

5. Uzluksiz integratsiya/uzluksiz yetkazib berish (CI/CD)

CI/CD - uzluksiz sinov, qurish va yetkazib berishni o'z ichiga olgan ishlab chiqish metodologiyasi. CI/CD muntazam sinov va dastur o'zgarishlarini o'z vaqtida yetkazib berish orqali ishlab chiqish jarayonini tezlashtirish va mahsulot sifatini yaxshilashga yordam beradi.

6. Texnik qarz

Texnik qarz - bu biznes jarayonlarini buzish va sanoat standartlariga javob bermaslik xavfini oshiradigan eskirgan texnologiyalar, jarayonlar va protseduralarning yig'indisi. Texnik qarzlarni boshqarish dasturni yanada barqaror qilish, innovatsiyalar kiritish, samaradorlikni oshirish va raqobatbardoshlikni oshirishga yordam beradi.

Bu yondashuv va vositalarning barchasi xorijiy IT-kompaniyalarga rivojlanish jarayonini tezlashtirish va loyihalari samaradorligini oshirishga yordam beradi, bu esa bugungi kunda tez o'zgarib borayotgan raqamli iqtisodiyotning asosiy muvaffaqiyat omili hisoblanadi.

Keling, ba'zi loyihalarni boshqarish usullarini ko'rib chiqaylik, ulardan biri "Sharshara" usuli bo'lib, u chiziqli harakatlar ketma-ketligini o'z ichiga oladi. Har bir keyingi bosqich faqat oldingisi tugagandan so'ng boshlanadi. Loyihani amalga oshirish jarayoni tegishli bosqichlar uchun muddatlarni va cheklangan konfiguratsiya variantlarini o'z ichiga oladi.

Afzalliklari:

- deyarli har qanday bosqichda loyihani amalga oshirish muddatini aniq belgilash mumkin;
- "Sharshara" usuliga asoslangan loyihani boshqarish mijozning katta ishtirokini talab qilmaydi;
- Talablar aniq bo'lgan va turli tomonlar o'rtaida kuchli aloqaga muhtoj bo'limgan oddiy loyihalar uchun yaxshi.

Kamchiliklari:

- doimiy kengaytirishga muhtoj bo'lgan loyihalar uchun mos emas;

International Conference on Education and Innovation

- Model ularni amalga oshirish jarayonida talablarni o'zgartirish yoki aniqlashtirishga moslashtirilmagan;

- Faqat yakunlash jarayoni oldindan aytib bo'ladigan va barcha talablarni boshidan aniqlash mumkin bo'lgan loyihalar uchun yaxshi.

Keyingi usul, Agile usuli, loyiha davomida noaniqlik va o'zgarishlarga tayyorlikni ta'minlash uchun mo'ljallangan engil, moslashuvchan va iterativ yondashuv. Har bir bosqich qisqa tsikldan iborat bo'lib, texnika har bir iteratsiyadan keyin mahsulotni mijozga etkazib berishni o'z ichiga oladi.

Afzalliklari:

- Agile-ning asosiy afzalligi shundaki, u mijozlarning o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi;
- loyihaning istalgan bosqichida talablarni o'zgartirish imkoniyati;
- mijozga minimal yashovchan mahsulotni tez yetkazib berish;
- mijozning rivojlanish jarayonida yuqori ishtiroki;
- jamoaning muhim muammolarni tez va samarali hal qilishga tayyorligini oshirish.

Kamchiliklari:

- Agile usuli aniq emas va jarayonning hozirgi vaqtga moslashishini talab qiladi, shuning uchun belgilangan muddatlar bilan ishlaydigan jamoalar uchun qiyin bo'lishi mumkin;

- loyiha tuzilishining etarli emasligi jamoa unumdoorligini pasaytirishi mumkin;

- jarayon bosqichlari takrorlanishi mumkin, bu esa rivojlanish jarayonida kechikishlarga olib kelishi mumkin;

- Ilova turlari, o'lchamlari va intensivligi bilan bog'liq muammolar faqat Agile uchun bo'lishi mumkin. Xorijiy IT loyihalari loyihalarni boshqarish jarayonlarini avtomatlashtirish uchun turli texnologiyalar va vositalardan foydalanadi. Ulardan ba'zilari:

a). Agile platformalar loyihalarni boshqarishni osonlashtiradi va mahsulotni yetkazib berish vaqtini qisqartiradi va jarayon shaffofligini oshiradi. Bunday platformalarga misollar: JIRA, Trello, Asana.

b). InVision foydalanuvchi interfeyslari va maketlarini yaratish va prototiplash uchun vositadir. Ushbu vosita sizga foydalanuvchi interfeysi maketlarini tezda yaratish va sinab ko'rish imkonini beradi, bu esa ilovalarni ishlab chiqish jarayonini sezilarli darajada osonlashtiradi.

c). Slack - bu jamoaviy loyihalar uchun elektron pochta xabarlari sonini kamaytirish, qarorlarni tezroq qabul qilish va jamoada yanada samarali muloqot qilish imkonini beruvchi aloqa platformasi.

d). Rejallashtirish, resurslarni belgilash, taraqqiyotni kuzatish va loyiha ma'lumotlarini tahlil qilishda yordam beruvchi Microsoft Project platformasi. Ushbu platforma dunyodagi eng mashhur loyihalarni boshqarish vositalaridan biridir.

e). Salesforce CRM - bu mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish tizimi bo'lib, u mijozlar bilan ishlappingizni yaxshiroq tashkil etish, konversiyalarni oshirish va kompaniya ichidagi aloqani yaxshilashga yordam beradi.

Loyihalarni boshqarish jarayonlarini avtomatlashtirish uchun texnologiyadan faol foydalanayotgan kompaniyalar qatoriga Google, Apple, IBM, Microsoft, Facebook, Amazon va boshqalar kiradi.

1. Ular ish samaradorligini oshirish va sifatini oshirish imkonini beruvchi zamonaviy texnologiya va vositalardan faol foydalanmoqda.

2. Loyihalarni amalga oshirish uchun mas'ul shaxslar o'zlarining rol va majburiyatlarini belgilaydilar, xususan:

3. Loyiha menejeri - loyihadagi asosiy rol, rejallashtirish, amalga oshirish monitoringi, risklarni boshqarish uchun javobgardir. U loyihaning barcha ishtirokchilari o'rtasida muloqot qiladi va loyihani o'z vaqtida va byudjetda muvaffaqiyatli yakunlash uchun javobgardir.

4. Loyiha jamoasi loyiha doirasidagi vazifalarni bajarish uchun tayinlangan mutaxassislardan iborat. Jamoaning har bir a'zosi ishning o'ziga tegishli qismini belgilangan muddat va sifatga muvofiq bajarish uchun javobgardir.

5. Buyurtmachi - loyiha amalga oshirilayotgan shaxs yoki tashkilot. U loyihaning maqsad va talablarini belgilaydi, byudjet va jadvalni belgilaydi, loyihaning bajarilishini nazorat qiladi va uning bajarilishini tasdiqlaydi.

6. Homiy – loyihani amalga oshirish davrida moliyaviy yordam ko'rsatuvchi shaxs yoki tashkilot. Homiylik odatda loyiha natijalari bilan bog'liq potentsial imtiyozlar evaziga taklif etiladi.

7. Sotuvchilar va yetkazib beruvchilar - zarur asbob-uskunalar, materiallar, xizmatlar va boshqalarni etkazib beruvchi tashkilotlar Sotuvchilar o'z mahsulotlari va xizmatlarining sifati, shuningdek etkazib berish muddatlariga riona qilishlari uchun javobgardirlar.

8. Foydalanuvchilar loyiha natijalaridan foydalanadigan oxirgi foydalanuvchilardir. Loyihani amalga oshirish jarayonida qoniqishning yuqori darajasiga erishish uchun foydalanuvchilarning talab va ehtiyojlarini hisobga olish muhimdir.

Xorijiy IT-loyihalarda o'zgarishlarni boshqarish loyihaning o'ziga xos shartlariga va mamlakatning madaniy xususiyatlari qarab turli yo'llar bilan amalga oshirilishi mumkin. Biroq, xalqaro loyihalarni boshqarish amaliyotida keng qo'llaniladigan bir qator umumiy yondashuvlar va vositalar mavjud.

Mana ulardan ba'zilari:

- O'zgarishlarni boshqarish kengashi (CCB) - loyihaning turli funktional yo'nalishlari vakillaridan tashkil topgan, o'zgarishlarni boshqarish uchun mas'ul bo'lgan qo'mita. CCB odatda muntazam ravishda yig'iladi va barcha taklif qilingan o'zgarishlarni muhokama qiladi, ularning amalga oshirilishi va loyiha byudjetiga, muddati va sifatiga ta'siri to'g'risida qaror qabul qiladi.

- O'zgarishlarni boshqarish dasturi — O'zgarishlarni boshqarish va jarayonni boshqarishga yordam beradigan dasturiy vositalarning keng doirasi mavjud. JIRA,

Asana, Trello va Notion kabi vositalar xorijda keng qo'llaniladi va o'zgarishlarni osongina kuzatish, yangi talablarni muhokama qilish va loyiha rejasini yangilashga yordam beradi.

3. Agile Metodologiyalar — Scrum va Kanban kabi dasturiy ta'minotni ishlab chiqish metodologiyalari o'zgarishlarga tezkor javob berish va ularni jarayonga kiritish imkonini beruvchi loyihalarni boshqarishga iterativ yondashuvdan foydalanadi. Agile, shuningdek, mijoz va loyiha jamoasi bilan o'zgarishlarni muvofiqlashtirish uchun asos yaratadi.

4. Boshqaruvdagagi shaffoflik xorijiy amaliyotda zamonaviy loyihalarni boshqarishning asosiy tamoyillaridan biridir. Ochiq va ommaviy yondashuv tufayli loyiha jamoasi tezda kerakli o'zgarishlar to'g'risida qaror qabul qilishi va ularni mijoz bilan muhokama qilishi mumkin. Ushbu yondashuv loyiha talablarini tushunishdagi xatolarni kamaytiradi va o'zgartirish jarayoni ustidan nazoratni oshiradi.

Shunday qilib, xorijiy IT-loyihalarda o'zgarishlarni boshqarish ochiq muloqot yondashuvidan foydalanishni, tegishli dasturiy vositalardan foydalanishni, shuningdek, o'zgarishlarga tezkor javob berish uchun Agile kabi dasturiy ta'minotni ishlab chiqish metodologiyasini o'z ichiga oladi.

Loyihaning samaradorligini baholash va uning maqsadiga erishish uchun bir nechta jihatlarni hisobga olish kerak:

1. Loyiha vazifalari: ularni amalga oshirish darajasi va belgilangan maqsadlar, muddatlar, byudjet va sifatga muvofiqligi.
2. Loyiha resurslari: vaqt, mehnat va moddiy xarajatlarni hisobga olgan holda resurslardan eng samarali foydalanish.
3. Texnologik jarayon: optimal texnologiyalar, vositalar va usullardan foydalanish, shuningdek, loyiha ishtirokchilari o'rtaсидаги aloqa jarayonlari.
4. Risklarni boshqarish: profilaktika choralarini va yuzaga kelishi mumkin bo'lган xavf va salbiy oqibatlarga javob berish.

5. Jamoaviy ish: loyihada jamoaviy ishning yaxshi tashkil etilishi, yuzaga keladigan muammolar va nizolarni o'z vaqtida hal qilish, shuningdek, loyihaning barcha ishtirokchilarining o'zaro hamkorligini ta'minlash.

Loyihaning maqsadiga erishish uchun quyidagi omillarni hisobga olish kerak:

1. Maqsad va vazifalarni aniq belgilash.
2. Loyiha rejasini ishlab chiqish va uni amalga oshirish.
3. Loyihani har tomonlama va o'z vaqtida baholash va nazorat qilish.
4. Malakali mutaxassislarini jalb qilish va ulardan foydalanish.

5. Jamoani tashkil qilish, unga ko'rsatmalar berish va erishilgan natijalar uchun mukofotlash.

Umuman olganda, loyihaning yuqori samaradorligiga erishish uchun eng muhim, loyihaning vazifalari va maqsadlarini to'liq va aniq tushunishni ta'minlaydigan sifatli tahlil va moslashtirish, shuningdek, loyihaning samarali ishlashi uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishdir. loyihaning ishlashi.

Xulosa

Yuqoridagilardan xulosa qilishimiz mumkinki, IT-loyihalar uchun loyihalarni boshqarishning eng samarali yondashuvlari Agile, Scrum va Kanban hisoblanadi. Agile yondashuvi moslashuvchanlik va loyiha o'zgarishlariga tezkor javob beradi, Scrum sizga jamoaviy ish va samaradorlikni oshirishga e'tiboringizni qaratishga yordam beradi, Kanban esa ish jarayonini optimallashtirishga va vazifalarga sarflangan vaqtini qisqartirishga yordam beradi.

Mutaxassislarning fikricha, IT sohasidagi loyihalarni boshqarish istiqbollari sun'iy intellekt va boshqaruva jarayonlarini avtomatlashtirish kabi yangi texnologiyalar va vositalardan foydalanish bilan bog'liq. Bundan tashqari, muhim jihat - aloqa ko'nikmalarini rivojlantirish va o'zgaruvchan loyiha sharoitlariga tezda moslashish qobiliyati.

Umuman olganda, IT-loyihalarni boshqarish o'zgarishlarni samarali boshqarish va maqsadlaringizga erishish imkonini beruvchi barqaror va moslashuvchan ish muhitini yaratishga e'tibor qaratishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoev Sh.M. Ozod va obod, demokratik O‘zbekiston davlatini birlashtirishiga barpo etamiz. Oliy Majlis palatalarining O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish marosimiga bag‘ishlangan qo‘shma majlisidagi ma’ruzasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2016. – 56 b.
2. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – mamlakat taraqqiyoti, xalq farovonligi garovidir. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagি nutqi. 2016 yil 7 dekabr/Sh.M. Mirziyoev. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2017. – 48 b.
3. Abulqosimov H., Hasanov R., Shomurodov R. Davlatning makroiqtisodiy siyosati. - T.: Akademiya, 2007. - 135 b.
4. Analiz investitsionnoy privlekatelnosti organizatsii: nauchnoe izdanie / D.A. Endovitsky, V.A. Babushkin, N.A. Baturina and others; pod ed. - M.: KNORUS, 2010. - 376 p.
5. Anshin V.M. Investitsion tahlil: Ucheb.-prakt. posobie.- 3-e izd., ispr. - M.: Delo, 2004. - 280 p. 23. 21. Anti-crisis management: Uchebnoe posobie dlya studentov vuzov. / Pod ed. K.V. Baldina. - M.: izd-vo Prospekt, 2005 - 312 p.
6. Bekmurodov A.SH., Karriyeva Y.A.K., va boshqalar. Xorijiy investitsiyalar. O‘quv qo’llanma. - T.: Iqtisodiyot, 2011. - 192 b.
7. Bekmurodov A.SH., Gafurov U.V., Tukhliyev B.K. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O‘zbekiston sharoitida uni bartaraf etish yo’llari va choralar. O‘quv qo’llanma. - T.: TDIU, 2008. - 120 b.
8. Vahobov A.V., Khajibakiyev SH.Kh., Mominov N.G. Xorijiy investitsiyalar. O‘quv qo’llanma. - T.: Maliya, 2010. - 328 b.
9. Vahobov A.V., Jumayev N.Kh., Hoshimov E.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi: sabablari, xususiyatlari va iqtisodiyotga ta’sirini yumshatish usullari. – T.: “Akademnashr”, 2009 y.
10. Dodihev F.O. Investitsion faoliyatni moliyaviy rag‘batlantirish. Iqtisodiyot fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. - T.: BMA, 1998. - 128 b.